

лем безпеки атомних електростанцій — єдину установу такого профілю в Україні, а О.О. Ключникова призначено її директором.

Науковий доробок ученого — це понад 250 публікацій, з-поміж них — 7 монографій.

Олександр Олександрович веде активну науково-педагогічну роботу. Серед його учнів — 2 доктори і 9 кандидатів наук. Він є організатором і заступником директора

Славутицької філії Національного технічного університету України «КПІ».

Наукові досягнення О.О. Ключникова відзначені орденом «Знак Пошани» та іншими урядовими нагородами.

Наукова громадськість, колеги і друзі широко вітають Олександра Олександровича з ювілеєм, зичать йому здоров'я, активного творчого довголіття, нових яскравих успіхів.

60-річчя

члена-кореспондента НАН України

О.Я. САВЧЕНКА

27 лютого виповнилося шістдесят років відомому математикові і механіку, лауреату академічної премії ім. М.М. Крилова члену-кореспонденту НАН України Олексію Яковичу Савченку.

О.Я. Савченко народився у місті Дніпро-дзержинську Нижньогородської області (Росія). У 1966 році закінчив Новосибірський університет.

З 1971 р. працював в Інституті прикладної математики і механіки АН УРСР. Упродовж 1978–1996 років був заступником директора цієї установи.

Олексій Якович обіймав різні керівні посади, перебуваючи на державній службі: був заступником міністра України у справах науки і технологій, першим заступником Голови комітету з питань науки та інтелектуальної власності, а також генерального директора ВАТ «Укртелеком». Починаючи з 2004 р. він працює першим заступником директора Державного департаменту з питань зв'язку та інформатизації Мінтрансу України.

Наукова діяльність ученого сконцентрована на розв'язанні математичних проблем

механіки — таких, як дослідження стійкості динамічних систем, математичне моделювання реальних механічних процесів з використанням моделі систем зв'язаних твердих тіл з рухливими наповнювачами, розробка математичних засобів їхнього дослідження. Наукові результати досліджень з цих напрямів відбиті у більш як 150 працях (у тому числі десяти монографіях), а також доповідалися на всесоюзних конференціях, міжнародних симпозіумах в Югославії, Німеччині, Угорщині, Китаї, Греції, Росії. Як запрошений лектор він неодноразово знайомив широку громадськість зі своїми розробками у Бельгії і Китаї.

Вагомий внесок зробив дослідник у розвиток теорії стійкості рухів динамічних систем, де основні його результати пов'язані з вивченням критичних випадків і стійкості стаціонарних рухів гамільтонових систем. Олексій Якович запропонував конструктивні способи розв'язання таких задач, увів до розгляду проблему про оптимальну пасивну стабілізацію неасимптотично стійких положень рівноваг динамічних систем, знай-

шов ефективний алгоритм її розв'язання, який використовує точні способи якісної теорії систем звичайних диференціальних рівнянь з поліноміальними правими частинами.

Для дослідження стійкості стаціонарних рухів гамільтонових систем, що приводяться до двовимірних, О.Я. Савченко довів теорему, яка узагальнює відому теорему Арнольда – Мозера про стійкість положення рівноваги двовимірної гамільтонової системи. Досліджуючи стійкість стаціонарних рухів систем зв'язаних твердих тіл, він виділив резонансні ситуації, коли в околі стійких рухів при внесенні до системи малої несиметрії виникають експоненційно нестійкі стаціонарні рухи. Ці результати широко використовуються у прикладних розробках під час проектування і створення приладів спеціального призначення (ПСП) у машинобудуванні. До кола наукових інтересів О.Я. Савченка входить і дослідження орбітальної стійкості періодичних розв'язків автономних систем з першими інтегралами.

У центрі уваги Олексія Яковича завжди були прикладні задачі сучасного машинобудування, для вивчення яких він увів нові математичні моделі, що досить адекватно відображають реальні фізичні процеси, обґрунтування їхнього вибору як теоретичним, так і експериментальним шляхом, розробив засоби їх дослідження. Широке практичне використання системи зв'язаних твердих тіл, що моделюють ПСП у машинобудуванні, дало змогу обґрунтувати можливість заміни металу на композиційні матеріали під час виготовлення і проектування їхніх нових класів.

Однією з найважливіших математичних проблем механіки є дослідження стійкості і ста-

ціонарних рухів тіла з порожниною, цілком заповненою рідиною, близькою до ідеальної, яка обертається. Ця проблема була сформульована і значною мірою розв'язана академіком Л.М. Соболевим. У своїх працях О.Я. Савченко проаналізував її як у теоретичному, так і в прикладному аспектах.

Отримані Олексієм Яковичем результати – незаперечний внесок як до фундаментальних досліджень, пов'язаних з математичними проблемами механіки, так і до прикладних, спрямованих на реалізацію актуальних завдань сучасного машинобудування. У започаткованому вченим науковому напрямі активно працюють молоді математики і механіки, з-поміж них багато його безпосередніх учнів. Під керівництвом Олексія Яковича захищено 25 кандидатських та дві докторські дисертації.

Професор О.Я. Савченко понад тридцять років викладав у Донецькому національному університеті, читав курси математичного аналізу, диференціальних рівнянь та інші, а протягом останніх років продовжує педагогічну роботу в Києві. Він є одним із засновників, організаторів й активних учасників серії конференцій «Стійкість, керування і динаміка твердого тіла», які від 1969 р. проводить Інститут прикладної математики і механіки НАН України. Вчений входить до ряду наукових товариств, є дійсним членом Міжнародної академії нелінійного аналізу, Міжнародної академії навігації і керування рухом.

Наукова громадськість сердечно вітає Олексія Яковича з ювілеєм, зичить йому здоров'я, нових досягнень у розвитку науки, плідної педагогічної діяльності.